

WAT OOSTENDE NOG REST VAN DE OOSTENRIJKSE PERIODE: HET ACHTTIENDE EEUWSE HERENHUIS IN DE DEKENIJSTRAAT 4 (FREDDY HUBRECHTSEN, JEAN POTIEZ, SARAH LINGIER)

Historische panden die meer dan tweehonderd jaar oud zijn, zijn in onze stad een zeldzaamheid geworden.

Hooguit een zestal resten ons nog: Huize Louise-Marie, het O.-L.-V.-College en de nummer 4, 6, 8 en 10 in de Dekenijstraat.

De huizen dateren uit de Oostenrijkse periode (1715-1794). Het huis met de koetspoort, bewoond door de heer en mevrouw Deckers, wordt ter gelegenheid van Open Monumentendag 2007 in de kijker geplaatst. Het pand, gelegen in de Dekenijstraat 4, werd in 1783 als herenhuis gebouwd en is nu het oudste bewoonde pand van Oostende.

In de periode van het Oostenrijkse bewind over de Zuidelijke Nederlanden onder de vorsten Maria-Theresia en Jozef II, werd het gebied gelegen tussen de huidige Jozef II-straat en de Vindictivelaan verkaveld.

Die periode en zeker vanaf 1765, was voor Oostende een welvarende tijd. Keizerin Maria Theresia en later keizer Jozef II namen het voor de stad op. Er volgde een bloeiperiode van ettelijke jaren. De grote verwezenlijkingen zoals de Oostendse Compagnie, de bouw van het Molendorp te Slyckens, de Oesterparken, de zoutziederijen, de visserij, het loodswezen, de oude vuurtoren (vlaggestok) en de handelsdokken, het assurantiehuis van Herries (vroeger op de hoek van de Kapucijnenstraat en de Brabantstraat) en de aanleg van de Torhoutsesteenweg zijn daarvan getuigen.

De bedoeling was om de bescheiden vissershaven van Oostende tot een polyvalente wereldhaven uit te bouwen.

De aanleg van het eerste handelsdok was daar het gevolg van. In de bedding van de Sint-Catharinakerk werd het dok in 1776 uitgegraven om aan de toename van de scheepvaart te kunnen voldoen. Die toename was het gevolg van een neutraliteitspolitiek van de Oostenrijkers tegenover de strijdende mogendheden in Europa en vooral tegenover de onafhankelijkheidsstrijd in Amerika, waarbij de haven van Oostende van cruciaal belang was voor de bevoorrading van oorlogsmateriaal en andere goederen.

Onder het bewind van Jozef II werd Oostende uitgeroepen tot een vrijhaven en werd de haven verder uitgebreid met een tweede handelsdok en een derde dok voor scheepsbouw en scheepsherstellingen. Dit dok situeerde zich op de plaats van het huidige stadhuis.

Het zuidelijk en zuidwestelijk gedeelte van de omwalling werd ontmanteld (vanaf de Westpoort aan het voormalige Postgebouw in de Hendrik Serruyslaan) tot aan de Kaaypoort (gelegen op de plaats van het huidige Waterhuis). De vrijgekomen gronden tussen de Jozef II-straat en de Vindictivelaan werden genivelleerd en bouwrijp gemaakt. Het ontstaan van het Hazegras bezuiden de drie dokken maakte ook deel uit van de stadsuitbreiding.

Bij de uitbreiding ontstonden enkele straten die de binnenstad met de dokken verbonden. Dit waren onder meer de Sint-Jorisstraat (de huidige Dekenijstraat). De gronden die hierbij vrijkwamen, werden in 1783 in drie openbare veilingen verkocht.

In februari 1782 werden de gronden langsheen de Werfstraat (de huidige Hendrik Serruyslaan), de Aartshertoginnestraat en de Jozef II-straat geveild. Een tweede veiling op 19 augustus 1782 betrof de noordkant tegen de Jozef II-straat en de gronden van de fortificatie (vaste grond). Een

derde veiling werd gehouden op 09 mei 1783 en had betrekking op de gronden tussenin, gelegen op de opgevlude grachten.

Het perceel waarop het pand in de Dekenijstraat 4 nu gesitueerd is, werd verkocht aan een aannemer uit Diksmuide. Het magazijn voor scheepsmunitie, dat zich oorspronkelijk op dit perceel bevindt, wordt afgebroken voor de bouw van een woonhuis dat in 1783 werd verhuurd aan John Jordan.

In 1837 vestigde de toenmalige eigenaar, Pierre de Breyne, een zeepfabriek in het achterhuis. Dit kwam goed uit want het huis liep door tot aan de stadsgracht, gelegen in de Zuidstraat. Deze situatie is weergegeven op het primitief kadasterplan van 1830, dat tevens aantoont dat de huizen met nr. 4 en nr. 6 reeds gesplitst waren. Het huis met nummer 4 heeft een U-vormig grondplan, bestaande uit een vierkant hoofdgebouw aan de straat met twee achterliggende annexen, waarvan één doorloopt achter het huis met nummer 6.

In 1850 werd de zeepziederij afgebroken. Het hoofdgebouw en de annexen bleven onaangeroerd. In 1906 en 1928 werden opnieuw verbouwingen uitgevoerd aan de uitbouwen van de tuin. In 1926 kocht Camille Hubrechtsen dit huis. Hij baatte een visgroothandel uit in de Cirk. Dit was de volkse naam voor de vismijn. Later werd het huis verhuurd. Luc 'Kamagurka' Zebroek heeft er een tijdje gewoond. Uiteindelijk werd in 1992 het huis in erbarmelijke toestand aangekocht en door de huidige eigenaar gerenoveerd in zijn oorspronkelijke staat. Het is een huis vol geschiedenis.

Bij ministerieel besluit van 26 mei 2005 werd dit pand definitief beschermd.

Beschrijving van het pand:

Het pand bestaat uit een vierkant hoofdvolume aan de straat met langgerekte haakse aanbouw en gekasseide binnenkoer omgeven door hoge bakstenen muren. De rustieke binnenkoer werd gelijktijdig met de troittoirs op straat heraangelegd.

De kenmerken van het classicisme zijn in het breedhuis terug te vinden in de vijf traveeën en twee bouwlagen op verhoogde benedenverdieping. Het gebouw heeft een pannen zadeldak met in de achtergevel een haaks zadeldak met oculus ter hoogte van het trappenhuis. Het gevelparement is gepleisterd en geschilderd. Onderaan bevinden zich een arduinen plint en kelderopeningen die voorzien zijn van traliewerk. Bovenaan de gevel zit een aflijnende gootlijst op klossen. Oorspronkelijk was er meer reliëf in de gevel aanwezig; imitatievoegen accentueerden de eerste bouwlaag.

De rechthoekige vensters bevinden zich op doorgetrokken onderdorpels. Op de benedenverdieping zijn ze voorzien van houten rolluikkasten. Op de verdiepingen zitten de vensters gevat tussen pseudopilasters. Aan de linkerkant is er een poortrisaliet met dubbele poort onder een korfboog. De poort geeft toegang tot de inkomhal. Hier heb je een versierd stucplafond. De bestrating in de poortdoorgang is vernieuwd. De beglaasde dubbele toegangsdeur tot het hoofdvolume bevindt zich in deze gang. Let er op de drie witte marmeren treden.

De achtergevel is van onbeschilderde verankerde baksteen en bestaat uit vier vrije traveeën met tegen de westelijke travee de haakse aanbouw. Deze haakse aanbouw van twee en een halve bouwlaag en zes traveeën onder een pannen zadeldak, is het resultaat van diverse verbouwingen gedurende de negentiende en twintigste eeuw. In de ghevel bevinden zich rechthoekige muuropeningen. De achterdeur heeft arduinen treden en een glazen luifel. Het schrijnwerk van de poort, de deur en de vensters met roedeverdeling zijn overal bewaard en goed onderhouden.

In 1956 gebeurde de laatste aanpassing aan de achtergevel om tot de huidige situatie te komen. Uit de gegevens van het kadastronderzoek blijkt dat het hoofdgebouw sinds de achttiende eeuw structureel niet werd aangepast. Dit blijkt ook uit het interieur, waar de indeling en de belangrijkste interieurelementen zijn bewaard.

Een kijkje in het huis:

De indeling van het gebouw is kenmerkend voor de achttiende eeuw: een statige inkomhal met trappenhuis die we binnenkomen via de toegangspoort en een grote voorkamer aan de straatkant.

In het hoofdvolume is de interieurafwerking grotendeels bewaard: houten en natuurstenen vloeren, stucplafonds, achttiende eeuwse paneeldeuren, enkele schouwen, hang- en sluitwerk. De inkomhal was aangekleed met materialen die de bezoekers moesten imponeren. De natuurstenen vloer was van een veel rijker materiaal dan de houten vloer maar het was vooral de trap die als pronkstuk de aandacht moest trekken. Het is een typisch achttiende eeuwse statige, eiken bordestrap met natuurstenen aanzettrede, een voluutvormige trappaal en ingesnoerde balusters.

Een dubbele paneeldeur leidt naar de voorkamer waar het salon ingericht was. Hier werd het bezoek ontvangen. Ook deze ruimte moest -met de modieuze stijlelementen uit die periode- een indruk van welgesteldheid maken op de bezoeker. Het plafond is voorzien van stucwerk met keellijst, sierbanden en bloemenslingers in de hoeken. De ruimte bevat een zwarte marmeren schouw met versiering in rood marmer en een smeedijzeren vuurplaat. In

tegenstelling tot de inkomhal treffen we hier een plankenvloer want een natuurstenen vloer was erg koud voor een woonruimte.

De bebouwde oppervlakte is onderkelderd. Het huis bezit twee kelders met tongewelf en aan de straatkant een kelder met vlak houten plafond en arduinen vloer.

Op de eerste verdieping zijn in totaal vier kamers (drie slaapkamers en een badkamer), eveneens voorzien van planken vloeren. De stucplafonds zijn veeleer eenvoudig en in twee kamers zijn de schouwen bewaard. Aan de straatkant zijn de kamers voorzien van vensters met drieledige binnenluiken.

De zolderverdieping bestaat nog uit de achttiende eeuwse dakspant. De gebinten bevatten gerecupereerd materiaal en zijn voorzien van gebeitelde telmerken.

In de haakse aanbouw bevinden zich de dienstruimtes met negentiende- of begin twintigste-eeuwse sobere aankleding. De herhaaldelijke verbouwingen maken het grondplan van de aanbouw onoverzichtelijk. In dit gedeelte bevinden zich eenvoudige interieurelementen zoals vloeren met cementtegels, bewaarde binnendeuren, eenvoudige marmeren en houten schouwen, plankenvloeren.

Bronnen:

RABAU, W., *Voor een Koningin geboren*, Middelkerke, JMP-trends, 2000.

FARAZYN, D., *1769-1794, achttiende eeuwse bloeiperiode van Oostende*, ...

BOWENS, *Nauwkeurige beschrijving der oude en beroemde zee-stad Oostende, gelegen in Oostenryksch Vlaenderen, ... op de wyze van jaer-boeken*, Oostende: Kamer voor Handel en Nijverheid, 1981.

DEGROEVE, A., en, VANCRAEYNEST, R., *Onze-Lieve-Vrouwecollege Oostende 1842-1992*, Oostende: Onze-lieve-vrouwecollege, 1992.

CALLAERT, G., (e.a.) *Inventaris Bouwkundig Erfgoed- Oostende*, Brussel: Ministerie van de Vlaamse gemeenschap, 2005, pp. 97-99